

УДК 811-115

**ФЕНОМЕН ЛАКУНАРНОСТІ (ВІДСУТНОСТІ) У ВІРШОВАНИХ ТЕКСТАХ:
ПЕРЕКЛАДАЦЬКІ АСПЕКТИ**

Т. О. Анохіна

*Київський національний лінгвістичний університет,
вул. Велика Васильківська, 73, Київ, 03680, Україна
E-mail: apokhina_mail@yahoo.com*

У статті осмислюється феномен лакунарності, відсутності (об'єкт дослідження), його чинники в корелюючих мовах – англійській та українській. Матеріалом дослідження слугують в основному вірші – «The Arrow and the Song» (H. W. Longfellow) та «The Bells of St. Petersburg» (Th. Moore). Актуальність теми об'єктивується малодослідженістю зазначеної тематики, зростаючим інтересом вчених до живого мовлення та мовленнєвої поведінки у соціумі. Мета роботи полягає в ідентифікації типів лакун, середовища її реалізації, осмислення синергетичних основ словокомпактування. У роботі використаний досвід вітчизняних та зарубіжних учених із зазначених проблем, а також результати авторських пошуків. Як показує дослідження, лакунарність (відсутність) спрацьовує за різними чинниками іманентних структур та внутрішньомовних. У роботі фокусується увага на ідіостилі Тараса Григоровича Шевченка, використанні негаторів у процесі омовлення актуальних проблем його сьогодення. Як показує контрастивний аналіз семантичний дизайн кожної мови детермінує вибір конкретних форм пошуку. В українській мові на відміну від англійської перевага надається полінегативності. На відміну від англійської мови в українській граматиці відсутня категорія артикля. У роботі епатується питання інтеграції вербальних та невербальних засобів на матеріалі комунікативного мовчання, яке є самою активною лакунарною ендозоною. Переклад білих плям оригіналу відбувається за допомогою спільних перекладацьких прийомів – компресією, декомпресією, пропусками та модифікацією. Адекватність перекладу досягається шляхом відповідної передачі інформації та прагматики вихідного тексту. Питання бути чи не бути перекладу знімається з дискусії як таке, що порушуються спроможністю перекладацької практики передавати вихідні позиції оригінальних текстів.

Ключові слова: лакуна, лакунарність, переклад, адекватність, міжмовна, міжкультурна комунікація.

Вступ. У статті осмислюється феномен лакунарності (відсутності) – об'єкт дослідження, його чинники в текстах англійської та української мов – перекладацькі аспекти – предмет дослідження. **Актуальність теми** об'єктивується малодослідженістю зазначеної теми, а також – зростаючим інтересом учених до питань живого мовлення, з одного боку, та мовленнєвої поведінки, з іншого. Матеріалом пошуку слугують вилучені з художніх текстів конситуації, довідники та лексикографічні аутентичні джерела, результати власних лінгвістичних експериментів. **Мета роботи** полягає в ідентифікації типів лакун, середовища їх реалізації, ролі людського фактору в осмисленні текстових пропусків, в розпізнанні перекладацьких прийомів на інтра- та інтервекторних просторах у царині міжмовного та міжкультурного спілкування. Характер емпіричного матеріалу обумовив вибір комплексних методів аналізу – текстового, компонентного,

трансформаційного, порівняльного, де фінітного тощо. Базовими є метазнаки *лакуна* та *лакунарність*. *Лакуна* етимологізує семи «пропуск», «пусте місце», «забуте слово», «біла пляма» [1]. Лакунологія семантизує поняття про нову науку, яка інтенсивно еволюціонує, має на часі власну парадигму методів, прийомів аналізу та термінологічний апарат.

Лакуни з'являються та спрацьовують в ендозоні номінативних одиниць (слів та словосполучень) та комунікативних одиниць (висловлень та текстів). У статті обраний текстоцентричний підхід до аналізу зазначеної проблеми. Контекстовий аналіз задіяних в експерименті комунікативних одиниць об'єктивував валідність гіпотези – білі (лакунарні) плями інтендовані авторським баченням, модусами корелюючих мов, мовлення та мовленнєвої поведінки.

Матеріалом для аналізу є вірші «The Arrow and the Song» (by H. W. Longfellow), «The Bells of St. Petersburg» (by Th. Moore) у перекладах відповідно Д. Михаловського та Яківа Щоголева [2].

Наявність спільних ментальних концептів уможливило дієвість перекладу з мови оригіналу на мову транслятора. Вірність перекладу зумовлюється семантичною конгруентністю за факультативної наявності лексичних та граматичних девіацій. Відомо, що модифікації підлягають поверхневі структури вихідних текстів, консистентними, стабільними при цьому залишаються глибинні структури, що слугує атрактором адекватних перекладів із однієї мови на іншу. Пор. :

англ.: The Arrow and the Song <i>H. W. Longfellow</i>	рос.: Стрела и песня <i>Д. Михаловский</i>
I shot an arrow into the air, It fell to earth, I knew not where; For, so swiftly it flew, the sight Could not follow it in its flight.	<i>Стрелу из лука я пустил, Не знал я, где она упала; Напрасно взор за ней следил, Она мелькнула и пропала.</i>
I breathed a song into the air, It fell to earth, I knew not where; For who has sight so keen and strong, That it can follow the flight of song?	На ветер песню бросил я: Звук замер где-то в отдаленьи... Куда упала песнь моя, Не мог сказать я в то мгновенье.
Long, long afterward, in an oak I found the arrow, still unbroke; And the song, from beginning to end, I found again in the heart of a friend.	Немного лет спустя, потом Стрела нашлась, в сосне у луга, Свою же песню целиком Нашел я в теплом сердце друга.

Семантична конгруентність заголовка препарується лексичними еквівалентами мови транслятора. Пропуск артиклів у поверхневій структурі заголовка експлікується лінгвальними чинниками, зокрема відсутністю відповідної категорії у російській мові. Пор.: англ. *I shot an arrow into the air* – S–V–O–Adv :: та рос. *Стрелу из лука я пустил* – O₁O₂SV. У другому рядку транслятора послідовність речень також не еквівалентна оригіналу. Пор. : англ. SVAdv. → SVO :: та рос. VS → OSV (англ. *It fell to earth I knew not where* → рос. *Не знал, где она упала*). У першому рядку віршів прозорими є розбіжності англійської та російської мов стосовно статусу прямого та зворотного порядку слів. У другому, третьому рядках зберігаються ключові слова в обох текстах. Пор. : *I knew not where* – *не знал я, где*; *sight* - *взор*; *fell* – *упала*.

У третьому та четвертому рядках оригіналу та транслятора увага фокусується на головному об'єкті. У наступних рядках (п'ятий – восьмий) референтом у корелюючих віршованих текстах є пісня (song). У вірші-трансляторі появляються значні модифікації. Семантичний дизайн не змінюється, чого не можна сказати про поверхневу структуру зазначених рядків. Лексична та граматична еквівалентність

позначена дев'яцією. Д. Михаловський відступає від оригіналу. Шостий та восьмий рядки свідчать про авторську суб'єктивну транспозицію. Пор. : англ. *It fell to earth, I knew not where* → рос. *Звук замер где-то в отдаленьи...* Або : англ. *For who has sight so keen and strong, That it can follow the sight of song?* → рос. *Куда упала песнь моя Не мог сказать я в то мгновенье*. Дев'ятий рядок транслятора позначений наявністю антонімічного засобу трансформації. Пор. : англ. *Long, long afterward* → рос. *Немного лет спустя*. Гіперболізований образ часу зникає у вірші Д. Михаловського. Дев'яції набувають сили у фінальній частині тексту. Пор. : англ. *in an oak I found the arrow still unbroke* → рос. *Стрела нашлась, в сосне у луга*. Останні рядки (9–12) в оригіналі та трансляторі мають спільний рематичний характер.

Перекладач Д. Михаловський є не лише реципієнтом оригіналу, а й творцем перекладацького шарму. Омовлення референта думки є індивідуальним з огляду на інструментарій вербалізації ментального образу – пісні, що уподібнюється стрілі й летить за призначенням до друзів.

Контрастивний аналіз свідчить про значні поверхневі дев'яції у перекладацькому просторі віршів, в той час як глибинні структури залишаються конгруентними. Це аксіоматичне положення екстраполюється також у віршах Т. Мура та Я. Щоголева.

Ірландський поет Томас Мур (1779-1852) написав пісню *The Bells of St. Petersburg*, відому як *Those evening bells*, мелодійність та краса якої полонили поетів далеко за межами Великої Британії. Серед шанувальників був і український поет Яків Щоголів (1824-1898), який народився у містечку Охтирці колишньої Харківської губернії (нині Сумської області).

The Bells of St. Petersburg

Th. Moore

Those evening bells. Those evening bells
How many a tale their music tells,
Of love, and home, and that sweet time,
When last I heard their soothing chime.

Those joyous hours are passed away
And many a heart that then was gay
Within the tomb now darkly dwells
And hears no more those evening bells.

And so 'twill be when I am gone.
That tuneful peal will still ring on,
While other bards shall walk these dells.
And sing your praise, sweet evening
bells.

Вечір

Яків Щоголів

Вечірній дзвін, вечірній дзвін!
Багато дум наведе він.
Про рідний край, де я розцвів,
І щастя знав, і де любив,

Як я прощавшись з ним один
В останній раз там слухав дзвін!
Як марево, весна моя,
Пройшла; її не бачу я!
І скільки вже нема в живих

Тоді веселих, молодих!
Вони спочили, як один;
Не чутен їм вечірній дзвін!
Засну і я в землі сирій!

І по долині не моїй
За вітром пісні прогусті:
Там інший лірник буде йти,
І вже не я, а стане він
Співати там вечірній дзвін!

Заголовки віршів, як бачимо, відмічені дев'яцією. Український варіант «Вечір» корелює із часовими параметрами, англійський оригінал – із топонімічною одиницею. Перекладацькі трансформації у вірші обумовлені структурою мови транслятора, творчим шармом поета. Відмітною рисою порівнюваних текстів є їх обсяг: дванадцять рядків англійського та вісімнадцять – українського. Частково це зумовлено синтетичною будовою української мови на відміну від аналітичної англійської мови. Поверхнева структура вірша «Вечір» зазнає перекладацьких

трансформацій на лексичному та граматичному рівнях. У перших рядках віршів оригіналу та перекладу реалізується конгруентний повтор. Синтаксичний паралелізм рядків позначений лексичною еквівалентністю. В українському варіанті спостерігається пропуск вказівного займенника *those*. Тема віршів є наскрізною та прозорою. Вона мелодично озвучена алітерацією та асонансом поетичних слів. Пор. : англ. *bells – tells; time – chime; away – gay; dwells – bells; gone – on; dells – bells*; укр. *дзвін – він; розцвів – любив; моя – я; живих – молодих; один – дзвін; сирій – моїй; прогусту – йти; він – дзвін*. Фреймовий повтор є конгруентним у порівнюваних текстах. Пор. : англ. *Those evening bells. Those evening bells. – And sing your praise, sweet evening bells!* – укр. *Вечірній дзвін, вечірній дзвін! – Співати там вечірній дзвін!*

Архаїчна структура (*how many a tale their music tells*) подається у трансляторі не гіперболізовано, із використанням лексичної заміни (англ. *a tale* – укр. *дума*). Англійський поет сумує за минулим (*of youth, and home, and that sweet time*). Перелік дум українського перекладача позначений частковою лексичною еквівалентністю. Пор. укр. *багато дум наводить він Про рідний край, де я розцвів, І частя знав, і де любив*. Туга за минулим представлена в перших рядках англійського вірша римою *aabb* (*bells – tells, time – chime*), в українському варіанті *aabbaa* (*дзвін – він, розцвів – любив, один – дзвін*).

Вірш Яківа Щоголева аугментується загалом на шість рядків у порівнянні з оригіналом. Глибинна рема віршів залишається стабільною. Сумні думки поета вербалізуються за допомогою архаїчних украплень, авторських уподобань. Або: англ. *those joyous hours are passed away* – укр. *Як марево, весна моя пройшла; Її не бачу я! А скільки вже нема в живих Тоді веселих, молодих!* Пор. англ. *bard, dell, how many a heart, how many a tale. And many a heart that then was gay within the tomb now darkly dwell*. Рефреном звучить туга за красою, минулим в обох віршах. Пор. англ. *and hears no more those evening bells* – укр. *Не чути їм вечірній дзвін!*

Мелодійність останніх рядків віршів має модифіковану представленість. Пор. англ. *ssaa* (*away – gay, dwells – bells*) - укр. *ccddaa* (*моя – я, живих – молодих, один – дзвін*). Глибинна структура вихідного твору збереглася у вірші-трансляторі завдяки майстерності співвітчизника поета-перекладача.

У віршованому просторі поети живуть майбутнім. Шанобливими словами оцінюють вони вічну красу музики та слова. Рематичні послання перегукуються імпліцитно з афоризмом *Life is short, art is long*.

Контрастивний аналіз віршів об'єктивував положення про те, що модус мови, її лад та структура детермінує вибір граматичних форм, категорій та лексики. Так, відсутність категорії артиклів в українській та російській мовах об'єктивує дії лакуарності у макросистемах. Архаїчні структури *many a tale, many a heart, those joyous hours are passed away, when I am gone* є лакуарними в російськомовному варіанті. Вагомою є також теза про адекватність перекладів з огляду на їх повну відповідність чинникам інформативності та прагматики. Краса віршів в омовленні референтів полягає в конгруентності їх поверхневого та семантичного дизайну.

Механізми кодування та декодування текстів спрацьовує ідентично, за допомогою розгортання текстів, їх згортання, модифікації та лакуарності (*addition, compression, omission, modulation*). Зазначені механізми діють у прозових комунікативних одиницях. Пор. : *It was Friday and soon they'd go out and get a drink* (I. Braine) – *Була п'ятниця, день отримання зарплати, і незабаром ці люди вийдуть на вулиці й почнуть пиячити*; *For dessert you got Brown Betty which nobody ate* (Salinger) – *На десерт принесли пудинг «Руда Бетті», якого ніхто не захотів їсти*; *There were pills all over the place and everything smelled like Vicks Nose Drops* (Salinger) – *І тут і там стояли краплі від нежитю*; *Manson slung his bag up and climbed into a battered gig behind a tall, angular black horse* (Cronin) – *Менсон поставив свою валізу і вліз на розхитаного воза, у який був запряжений величезний кістявий кінь*.

В українського народу є культ Тараса Шевченка. Т. Шевченко поступово займає належне йому місце і в пантеоні вселюдської культури, серед її велетнів, геніїв непроминальної слави [3, с. 251]. Досить влучно у віршованій творчості талановитого митця представлені маркери на позначення понять відсутності, небуття, заперечення. Як філолог, Т. Г. Шевченко кохається на слові, на його образотворчій силі. Як чуйна людина та патріот українського народу, поет вболіває проблемами своїх сучасників, зображаючи їх тяжкі думи. «*Думи мої, думи, горе мені з вами*» – неодноразово повторює поет. Т. Г. Шевченко не емпатує філологічні харизми, він їх маркує, у його лексиконі частотними є лексеми *неволя, недоля*. Тарас Григорович Шевченко засобами поетичного слова талановито й майстерно зобразив широкий спектр соціальних проблем. Його твори – це кладень роздумів та спостережень за силою слова. Рядки поета стали надбанням корпусу афоризмів, крилатих виразів, фольклорних родзинок, прислів'їв. Пор.: *Борітеся – поборемо, нам Бог помагає; Все йде, все минає – і краю немає; І нема тому почину і краю немає*. Знаючись добре на рідній мові, її експресивності, Т. Г. Шевченко представляє відсутність феноменів полінегативно. Пор.: *нерозумний сину, умер неборака; нема його, не прибуде, – одна я осталась* [4, с. 127], *ніде не чує людської мови* [4, с. 129], *того лиха не було ніколи* [4, с. 134], *і ніхто не знає того дива* [4 с. 63], *ой нема-нема ні вітру, ні хвилі* [4, с. 197], *ніхто й слова не промовить, ніхто й не покаже* [4, с. 223], *а москаля, її сина, немає, немає* [4, с. 230].

У своїх віршах Т. Г. Шевченко уживає негатори для семантизації побажань, порад, настанов та рекомендацій: *Не дуріте самі себе, Учітесь, читайте, І чужому научайтесь, І свого не цурайтесь; Не женися на багатій, бо вижене з хати, Не женися на убогій, бо не будеш спати* [4, с. 258].

«НЕ»сема у віршах Т. Г. Шевченка позначається, в основному, зовнішньолексемно. Пор. укр.: *Нехай я заплачу, – нехай свою Україну я ще раз побачу* [4, с. 64]; *Тече вода в синє море, та не витікає* [4, с. 9]; *Ніхто і не побачить* [4, с. 11]; *біле личко червоніє не довго, дівчата* [4, с. 56]; *не вік дієвати* [4, с. 57]; *не слухала стара мати, робила, що знала* [4, с. 58]. Серед імпліцитних конструювань виокремлюються авторські оказіоналізми типу *змія люта, до смерті, до гибелі, достогибелі, догреця*.

Негація як мовна категорія спрацьовує з давніх часів. Осмислення її статусу здійснюється на міждисциплінарному просторі філософії, логіки та мовознавства. Дискусія має відкритий характер, який об'єктивується труднощами філософської триади Бути::Не бути / Пізнати::Не пізнати / Статус людини у процесі пізнання.

Невербальні маркери відсутності референтів певних станів чи дій носять інтрасеміотичний і інтерсеміотичний, ситуативний характер. Прагматичний підхід до досліджень у науковій картині світу стимулює лінгвістів до осмислення природної мови, до вербальних та невербальних засобів спілкування в руслі згоди / незгоди, присутності / відсутності, проблеми Ніщо.

Так само, як і в поезіях Т. Г. Шевченка, віршована мова сучасних поетів, яка позначена неповторністю, співзвучністю, музичністю, влучністю, соціальною актуальністю та лакунарністю. У своїй аксіологічній функції автори не цураються засобів негації за принципом *в інтересах мови і так, і не, де треба я скажу* (Д. Білоус). Антонімічні пари слів при цьому реалізуються вкупі, в одному контексті у тезаурусних протиставленнях.

*Не живе ледачий – де кипить робота,
Не кується слово – там, де твань болота.,
Не ростуть з граніту – пагінці багаті,
Не вживеться зрада – там, де правда в хаті,
Не снується тиша – в серці молодому,
Не спадають сльози – з весняного гromу,
Не бажає мати зла своїй дитині,
Не всихає річка, де трава в долині (А. Малишко).*

*Але правди в брехні не розміщуй,
Не ганьби все підряд без пуття,
Бо на світі той наймудріший,
Хто найдужче любить людей і життя* (В. Симоенко).

*Завмерти, слухати, не дихать,
Зненацька думку перервать.
Тієї паузі безвихідь
Красивим жартом рятувать* (Л. Костенко).

Мовчання – це тиша (зі смыслом), тиша – мовчання артефактів [1; 5]. У модусі мови, мовлення та мовленнєвої поведінки проблема негачія має білі плями, які чекають перспективної делакунізації. Феномен мовчання є дискурсивним явищем, яке віддзеркалює стан комунікантів, їх прагматичну та соціо-когнітивну діяльність [6]. Силенціальний ефект корелює з психічним та ментальним станом людини, її емоціями та є маркером комунікативної стратегії. Мовчання людини представлено некоммуникативними та коммуникативними типами. У першому випадку воно корелює з біологічним або фізичним станом людини. Комунікативне мовчання позначається як *homo silence* реалізує силенціальний ефект у мовленні, інтегрує з вербальними засобами спілкування, носить ментально-психологічний характер, позначається діалогічністю та ситуативністю. Персоніфіковане мовчання артефактів або тиші в природі як *nature silence* представлено метафоризовано, уподібно до *homo silence*.

Соціальне мовчання – це універсальне лакунарне явище, яке ґрунтується на канонізованих нормах поведінки в соціумі. Інтерпретація феномену мовчання можлива завдяки осмисленню контекстуального оточення невербальних дій, графічних знаків та вербальних позначень силенціального компоненту.

Висновки. У науковій картині світу з'являються нові парадигми. Серед них особливо інтенсивно еволюціонує лакунологія – наука про пропуски, білі прями у модусах мови, мовлення та мовленнєвої поведінки. Лакуни мають міждисциплінарний характер як такий, що інтегрує проблеми філософії, логіки, мовознавства та перекладознавства. Переклад – це спілкування людей з різними ідіолектами. Переклад слугує потребам спілкування, обміну знаннями, ситуаціями, тенденцій атракторів та репелерів з метою збереження та передачі необхідної інформації на інтра- та інтервекторах, на міжкультурних та міжмовних теренах. Лакуни появляються на векторах різножанрових текстів та ідіолектів. У віршованих текстах лакуни позначені адгерентністю з текстами, а також наявністю поверхневих та глибинних структур. Кодування та декодування лакун актуалізується спільними прийомами – компресією, декомпресією, модифікацією та пропусками. Мова Тараса Григоровича Шевченка є прозорою. Як такою, що майстерно зображає соціальну актуальність соціуму, ословлюючи людські проблеми відповідними негатронами. Серед невербальних засобів лакуарності виокремлюється коммуникативне мовчання з його відсутніми денотативними об'єктами [7]. Екстеріоризація мовчання у порівнюваних макросистемах свідчить про гетерогенність семантичних дизайнів та менталітетів носіїв мови. Лакуни – це специфічні семіотичні знаки з імпліцитним глибинним наповненням, яке маркується ситуативно, дескриптивно або невербальними знаками на інтерлінгвальному та інтралінгвальному просторах корелюючих текстів. З огляду на результати осмислення діади лакуарності та перекладознавства вважаємо за доцільне розширити парадигму об'єктів перекладознавства, включаючи в неї тріаду номінативні одиниці, коммуникативні одиниці та лакуни (елементи відсутності).

LACUNARITY (NEGATION) IN POETIC TEXTS VS TRANSLATION ASPECTS

T. O. Anokhina, PhD

Kyiv National Linguistic University,
73, Velyka Vasylkiv's'ka Str., Kyiv, 03680, Ukraine
E-mail: anokhina_mail@yahoo.com

The article in question deals with the problem of lacunarity (negation), its properties in the English and Ukrainian languages. The poems «The Arrow and the Song» (H. W. Longfellow) and «The Bells of St. Petersburg» (Th. Moore) are being contrastively analyzed. Topicality of the theme is verified by the problem itself, which awaits its discussion, and due to the growing interests of linguists to emerging science – lacunology. At present there works a great impulse to speech and speech moduses. The goal of paper is aimed at identification of lacuna types, their environment and synergetic powers of words. The achievements of native and foreign scientists are taken into consideration, let alone subjective generalization. Attention is being paid to the inner laws of related languages. T. Shevchenko idiolect is being briefly touched upon in the terms of negation endozone. The differences of languages tell upon their usage. Cf. phenomenon of polynegation or the use of articles. The English language prefers mononegation in contrast to the Ukrainian language. The latter does not like articles. But the communicative effect works wonders in both languages. It is the most lacunar and universe into that. Translation works on and its ways are compression, decompression, lacunarity, modification. Translator texts cope with original one due to their equivalent pragmatico-semantic loading.

Key words: lacunae, lacunarity, translation, adequacy, interlanguage are intercultural communication.

ФЕНОМЕН ЛАКУНАРНОСТИ (ОТСУТСТВИЯ) В ПОЭТИЧЕСКИХ ТЕКСТАХ: ПЕРЕВОДЧЕСКИЕ АСПЕКТЫ

Т. А. Анохина, канд. филол. наук

Киевский национальный лингвистический университет,
ул. Большая Васильковская, 73, Киев, 03680, Украина
E-mail: anokhina_mail@yahoo.com

В статье исследуется феномен лакунарности, отсутствия (объект исследования), его признаки в коррелирующих языках – английском и украинском. Материалом исследования в основном выступают стихотворения «The Arrow and the Song» (H. W. Longfellow) и «The Bells of St. Petersburg» (Th. Moore). Актуальность темы объективируется недостаточной исследованностью указанной тематики, возрастающим интересом ученых к живому языку и речевому поведению в социуме. Цель работы состоит в распознании типов лакун, их среды реализации, а также осмысление синергетической базы словоинтеграции. В работе использован опыт отечественных и зарубежных ученых по релевантным проблемам, а также результаты авторских поисков. Как показывает исследование, лакунарность (отсутствие) срабатывает по-разному в зависимости от имманентных структур внутриязыковых, а также авторского тезауруса. В работе фокусируется внимание на идиостиле Т. Г. Шевченко, использование им негативов, процессы оязыковлени актуальных проблем его социума. Контрастивный анализ свидетельствует о валоративности семантического дизайна, который детерминирует выбор соответствующих языковых форм. В украинском языке в отличие от английского срабатывает принцип полинегативности. В украинской грамматике также отсутствует категория артикля. В работе эмпатируется внимание на интеграции вербальных и невербальных средств на материале коммуникативного молчания, которое представляет собой наиболее лакунарную эндозону. Трансформация белых пятен оригинала совершается при помощи общих приемов перевода – компрессией, декомпрессией, пропусками и модификацией. Адекватность перевода достигается путем сохранения информативности и прагматики исходного текста. Вопрос быть или не быть переводу снимается с дискуссии в силу его переводческой тенденции сохранять исходные позиции оригинальных текстов.

Ключевые слова: лакуна, лакунарность, перевод, адекватность, межкультурная и межъязыковая коммуникация.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Анохіна Т. О. Семантизація категорії мовчання в англomовному художньому дискурсі / Т. О. Анохіна. – Вінниця : Нова книга, 2008. – 160 с.
2. Швачко С. О. Навчити вчитися!: посібник / С. О. Швачко. – Вінниця : Нова Книга, 2006. – 136 с.
3. Зорівчак Р. П. Боліти болем слова нашого... / Роксолана Зорівчак. – Львів : Видавництво Львівського університету ім. І.Франка, 2005. – 295 с.
4. Шевченко Т. Г. Повне зібрання творів: у 6-ти т. / АН УРСР. Ін-т л-ри ім. Т. Г. Шевченка; [редкол.: М. К. Гудзій (голова) та ін.]. – К. : Вид-во АН УРСР, 1963 – 1964. – Т. 1 : Поезії, 1837-1847 / Ред. Є. П. Кирилюк. – 1963. – 484 с.
5. Швачко С. О. Ословлення аксіологічних денотатів на матеріалі англomовного дискурсу / С. О. Швачко, О. А. Шуменко // Наукові студії – XXI (культура, освіта – антропоцентричні парадигми і сучасний світ). Філософія. Філологія. Педагогіка. Економіка. – Випуск 3 (Том 5) / Редколегія : Р. В. Болдирев (головний редактор, голова редколегії) та ін. – К. : МЛЕНІУМ, 2014. – Вип. 3 (Том 5). – 476 с.

6. Безугла Л. Р. Вербалізація імпліцитних смислів у німецькомовному діалогічному дискурсі: монографія / Л. Р. Безугла. – Харків : ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2007. – 332 с.
7. Солощук Л. В. Вербальні і невербальні компоненти комунікації в англійському дискурсі : монографія / Л. В. Солощук. – Х. : Константа, 2006. – 300 с.

LIST OF REFERENCES

1. Anokhina T. O. Semantization of silence category in the English literary discourse: monograph / T. O. Anokhina. – Vinnytsia: Nova Knyha, 2008. – 160 p.
2. Shvachko S. A. Teaching to study! manual / S. A. Shvachko. – Vinnytsia : Nova Knyha, 2006. – 136 p.
3. Zorivchak R. P. Suffer our word pain... / Roksolana Zorivchak. – Lviv : Vydavnytstvo Lvivskoho universytetu im. I. Franka, 2005. – 295 p.
4. Shevchenko T. H. The complete collected works are in 6 volumes / AN URSR. In-t l-ry im. T. H. Shevchenka; [redkol.: M. K. Hudzii (holova) ta in.]. – K. : Vyd-vo AN URSR, 1963 – 1964. – T. 1 : Poezii, 1837-1847 / Red. Ye. P. Kyryliuk. – 1963. – 484 p.
5. Shvachko S. O. Verbalization of Axiological Parameters of Denotats in the English Discourse / S. O. Shvachko, O. A. Shumenko // Naukovi studii – XXI (kultura, osvita – antropotsentrychni paradyhmy i suchasnyi svit). Filosofiia. Filolohiia. Pedahohika. Ekonomika. – Vypusk 3 (Tom 5) / Redkolehiia : R. V. Boldyrev (holovnyi redaktor, holova redkolehii) ta in. – K. : MILENIUM, 2014. – Vyp. 3 (Tom 5). – 476 p.
6. Bezugla L. R. Verbalization of implicit sense in the German dialogue discourse: monograph / L. R. Bezugla. – Kharkiv : KhNU im. V. N. Karazina , 2007. – 332 p.
7. Soloshchuk L. V. Verbal and nonverbal communicative means in the English discourse: monograph / L. V. Soloshchuk. – Kh. : Konstanta, 2006. – 300 p.

Надійшла до редакції 8 листопада 2015 р.